

Een vlotte geboorte is niet alleen van belang voor de biggen, maar ook voor de volgende cyclus van de zeug. Vele factoren spelen daarbij een rol: voeding, drinkwater, stofwisseling, stress, type kraamhok, toezicht, klimaat en gezondheid.

Het normale geboorteprocess bij de zeug duurt 3 tot 5 uur. Tussen opeenvolgende biggen zit 1 tot 15 minuten. Soms treedt een langere pauze op van 30 tot 60 minuten. Bijvoorbeeld na de eerste big of na een stuk of vijf biggen. Als het werpen meer dan zes uur duurt, dan is dat echt te lang. Het risico daarop wordt groter naarmate de toomgrootte verder toeneemt. Eén van de mogelijke gevolgen van traag werpen is bovendien dat deze zeugen in een volgende cyclus moeilijker drachtig worden.

Verschillen per zeug

Diverse aspecten van de stofwisseling bepalen hoe vlot een zeug werpt. Vette zeugen doen er langer over. Ze hebben vaak minder eetlust en nemen dus op het cruciale moment onvoldoende energie op.

Een goede darmwerking is essentieel. Rond de geboorte ligt de darm vrijwel stil. Ruw vezel of ruwvoer stimuleert de darmwerking, beperkt de groei van ziekteverwekkers en zorgt voor een betere voeropname én wateropname. Ook onsmakelijk water kan de oorzaak zijn van slechte voeropname. Verder kan te veel nitriet in verontreinigd water schadelijk zijn voor ongeboren biggen. De kalkstofwisseling en vitamine D-voorziening moet eveneens tiptop zijn, omdat calcium vrijgemaakt moet worden voor spiercontracties van de baarmoeder én voor de melkproductie.

Stress

Zeugen met stress stellen het werpen liever uit tot ze zich veilig voelen. Dat kan een rol spelen bij jonge zeugen die voor het eerst in het kraamhok staan en bij zeugen die kort voor het werpen (binnen een week) naar het kraamhok zijn verplaatst. Een slecht stalklimaat betekent ook stress: vaak is de kraamstal te warm en soms te benauwd voor de

Een probleem hebt u zelf in

zeug. Toezicht bij het werpen is in principe goed, maar dat moet dan wel consequent, volgens een voorspelbare routine en beheerst uitgevoerd worden. Anders is het effect juist averechts en levert het extra stress op. Toezicht is vooral nuttig om onderkoelde biggen te redden, omdat die een duidelijk verminderde overlevingskans hebben.

Type kraamhok

In ruime, open kraamhokken (met stro!) komt het natuurlijke gedrag van de zeug beter tot uiting. Zeugen willen graag een fatsoenlijk nest bouwen voor hun biggen. In open kraamhokken duurt het werpen gemiddeld 3, 5 uur in plaats van 5 uur. Uit onderzoek blijkt duidelijk dat dit veel te maken heeft met stress. Een handvol stro of krantensnippers bij de kop van de zeug kan al helpen om aan dit nestgedrag voor een deel tegemoet te komen en de zeug te helpen ontspannen. Onderzoekers proberen momenteel allerlei stressarme kraamstalvarianten uit waarin ook zo min mogelijk uitval door doodliggen optreedt.

Nader onderzoek naar infecties

Om gericht te zoeken naar de ziektekundige oorzaken van een traag geboorteprocess is goed overleg met de dierenarts nodig. Sommige infectieziekten kunnen resulteren in sterfte van vruchten of ziekte van de zeug en dus geboorteproblemen. Deze kunt u laten onderzoeken, bijvoorbeeld door sectieonderzoek op doodgeboren vruchten naar PRRS, PCV2, Parvo of bacteriële infecties. Bloedonderzoek bij zeugen op griep of PRRS of urineonderzoek bij een vermoeden van urineweginfecties zijn ook opties. Stoornissen in de energiehuishouding of de kalkstofwisseling zijn tegenwoordig goed te onderzoeken met bloedonderzoek. Test daarvoor een groepje zeugen juist vóór werpen en ná werpen (de 'risicogroepen') maar juist niet dieren die ernstige gezondheidsproblemen hebben. Die hebben ongetwijfeld sterk afwijkende bloedwaarden, maar dat zegt weinig over de algemene toestand van de zeugen op het bedrijf. Een goede analyse

loze geboorte de hand

van de waterkwaliteit maar ook van het stalklimaat kan belangrijke aanvullende informatie opleveren.

Tips

Duidelijk is dat veel maatregelen om geboorteproblemen aan te pakken met management te maken hebben: voeding, drinkwater, omgang met de zeugen, kraamstalontwerp en stalklimaat. Enkele tips:

- om de darmwerking te stimuleren zijn zemelen beter geschikt dan laxerende middelen;
- kort voor werpen willen zeugen vaak veel drinken;
- een handje stro voor de kop van de zeug kan de natuurlijke nesteldrang enigszins bevredigen;
- laat zeugen voldoende lang wennen aan het kraamhok, zeker als ze uit groepshuisvesting met stro komen.

Middelen

Er zijn diverse (hormoon)middelen om de geboorte te manipuleren. Bedenk dat deze middelen geboorteproblemen nooit kunnen oplossen. Daarvoor moet de onderliggende oorzaak aangepakt worden.

- **Prostaglandine**-preparaten (bijv. Planate®, Prosolvin®, Dinolytic®): Op gang brengen werpproces; bij te vroeg toepassen (voor dag 113) risico op meer doodgeboren biggen. Let op: dit zijn krachtige middelen dus als vrouw niet mee werken tijdens eigen

zwangerschap.

- **Oxytocine**: Samentrekking van de baarmoeder en laten schieten van de melk. Te hoge dosering (> 1 cc) geeft te sterke samentrekking waardoor biggen kunnen stikken. Kalkstofwisseling moet in orde zijn.
- **Drachthormoon** (Regumate®): Voorkomt theoretisch dat zeugen te vroeg werpen, maar daarvoor is het middel niet bedoeld; bovendien bestaat het risico op te laat werpen waardoor juist meer geboorteproblemen.